

Українська
мережа
за права
дитини

Громадська спілка
"Українська мережа за права дитини"
04080, Київ, вул. Кирилівська, буд. 82, офіс 256

ucrn.office@gmail.com
childrights.org.ua

ВІДКРИТА ЗАЯВА ОРГАНІЗАЦІЙ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Ми, представники неурядових організацій, що нижче підписалися, висловлюємо глибоку стурбованість у зв'язку з ухваленням [Закону України № 4250-IX від 25.02.2025 "Про внесення змін до деяких законів України щодо надання закладами освіти реабілітаційних послуг \(реабілітаційної допомоги\)" \(надалі по тексту Закон\)](#) Його впровадження, на думку неурядових організацій, (які підписалися нижче) з експертизою в захисті прав дітей, захисті прав людей з інвалідністю, соціальної роботи та соціальної політики, зокрема деінституціоналізації, а також експертизою у справах ветеранів створює критичні ризики як для дітей з особливими освітніми потребами, так і для військовослужбовців, звільнених з військової служби, ветеранів війни та осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною.

Даний Закон вносить правки та доповнює новим абзацом частину другу статті 35 Закону України "Про повну загальну середню освіту", яка визначає, що спеціальні заклади загальної середньої освіти можуть надавати реабілітаційні послуги (реабілітаційну допомогу) особам з особливими освітніми потребами та іншим особам з порушеннями зору та/або слуху, зокрема військовослужбовцям, особам, звільненим з військової служби, ветеранам війни, особам, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною".

Прийняття даних змін **фактично розширює функціональне навантаження закладів, які створені та фінансуються з метою забезпечення права дітей з особливими освітніми потребами на освіту**, відповідно до Закону України «Про освіту» та інших профільних актів.

Ризики для дітей

Діти з особливими освітніми потребами здобувають у спеціальних закладах спеціальну освіту. Введення у цей простір нової цільової групи дорослих - із іншими потребами та цілями перебування - створює ризик розбалансування освітнього середовища. Що прямо і опосередковано порушує зобов'язання України як держави-учасниці:

Конвенції ООН про права дитини (ратифікована Україною у 1991 році) визначає право дитини на безпечне середовище, що сприяє її добробуту (стаття 3), та на освіту, яка максимально розвиває її потенціал (статті 28 і 29).

Українська
мережа
за права
дитини

Громадська спілка
"Українська мережа за права дитини"
04080, Київ, вул. Кирилівська, буд. 82, офіс 256

ucrn.office@gmail.com
childrights.org.ua

Додатково, принципи **сейфґардингу** (захисту дитини від шкоди у будь-якому середовищі) передбачають обов'язкове створення умов, у яких дитина не буде наражатися на ризики з боку третіх осіб. Присутність у шкільному просторі сторонніх дорослих із бойовим досвідом - **прямо суперечить базовим стандартам дитячої безпеки** в освітніх закладах.

Україна, як держава, що приєдналася до **Декларації про безпеку шкіл**, зобов'язалася уникати перетворення навчальних закладів на багатофункціональні простори, які можуть створювати потенційну загрозу для дитини. Таке поєднання освітньої функції та реабілітації дорослих у спільному середовищі суперечить практикам сейфґардингу, закріпленим у низці міжнародних керівних принципів, включаючи рекомендації ЮНІСЕФ, Європейської комісії та Рамкову політику захисту дітей у закладах освіти.

Ризики для військовослужбовців

Військові, ветерани та особи із заслугами перед державою мають отримувати фахову реабілітаційну допомогу, що охоплює медичні, психологічні, соціальні та освітні компоненти у місцях проживання бенефіціарів цих послуг. Така допомога повинна бути **комплексною, міжвідомчо координованою** та надаватися у громадах, інтегровано у життя суспільства, а не в ізольованих спеціальних закладах.

Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю (ратифікована Україною у 2009 році) зобов'язує державу забезпечити особам з інвалідністю доступ до програм реабілітації, спрямованих на «досягнення максимальної незалежності, повної фізичної, розумової, соціальної та професійної інтеграції» (стаття 26). Освітні заклади для дітей не мають ресурсів, кваліфікації персоналу та інституційної спроможності для надання подібних послуг дорослому населенню.

Стратегія реформування психоневрологічних, інших інтернатних закладів та деінституціоналізації догляду за повнолітніми особами з інвалідністю та особами старшого віку до 2034 року - однією з чотирьох цільових груп Стратегії є ветерани, які мають функціональні обмеження та інвалідність, пов'язані із збройною агресією Російської Федерації. Це означає, що держава зобов'язалась спрямовувати зусилля на деінституціоналізацію послуг для ветеранів та створення належних умов (правових, економічних, соціальних, інфраструктурних) для соціальної інтеграції та реалізації права на незалежне життя у територіальних громадах, що передбачає можливість таких осіб реалізувати свій економічний і соціальний потенціал, захищати свої права та свободи, встановлені законодавством, брати активну участь у всіх аспектах життя територіальної громади та суспільства загалом і водночас мати доступ до необхідного догляду та необхідної підтримки без вилучення із звичного соціального оточення, зміни

Українська
мережа
за права
дитини

Громадська спілка
"Українська мережа за права дитини"
04080, Київ, вул. Кирилівська, буд. 82, офіс 256

ucrn.office@gmail.com
childrights.org.ua

звичного способу життя та умов проживання. Відкриття відділень для ветеранів у закладах інституційного догляду суперечить зазначеним нормам Стратегії

Не підтверджені дані щодо наявності кваліфікованого персоналу і матеріально-технічної бази в спеціальних закладах освіти

Варто також зазначити, що станом на момент ухвалення змін до Закону не було проведено жодної комплексної оцінки якості освітніх послуг, кадрового забезпечення, матеріально-технічної спроможності та інфраструктурної готовності спеціальних шкіл до виконання додаткових функцій з реабілітації **дорослих**. Відсутність такої оцінки суперечить принципам належного врядування та планування державної політики. Навпаки, згідно з результатами незалежних моніторингових візитів 2023–2024 років, лише вкрай незначна частина спеціальних закладів має достатню кількість кваліфікованих фахівців (зокрема, тифлопедагогів, сурдопедагогів, фахівців з реабілітації) або належні умови для роботи з людьми з порушеннями зору чи слуху. Тому надання нових, складних і відповідальних функцій цим закладам без попередньої фахової оцінки виглядає передчасним, ризикованим і може мати довгострокові негативні наслідки як для дітей, так і для ветеранів.

Контекст євроінтеграції та реформи системи догляду

Україна взяла на себе чіткі зобов'язання перед Європейським Союзом щодо реформування системи захисту прав дитини. Згідно з **Угодою про асоціацію з ЄС** (Додаток XLV до Глави 21), Україна зобов'язалася розвивати альтернативу інституційному догляду та створювати послуги в громадах. Це ж закріплено в **Стратегії забезпечення права кожної дитини в Україні на зростання в сімейному оточенні на 2024-2028 роки та затвердження операційного плану заходів на 2024-2026 роки з її реалізації** (розпорядження КМУ від 26 листопада 2024 р. № 1201-р) та **Стратегії реформування психоневрологічних, інших інтернатних закладів та деінституціалізації догляду за повнолітніми особами з інвалідністю та особами старшого віку до 2034 року і затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках** (розпорядження КМУ від 24 грудня 2024 р. № 1315-р).

Інтеграція функцій реабілітації дорослих у спеціальні школи без належного оцінювання впливу ставить під загрозу сталість цієї реформи. Крім того, включення військовослужбовців у систему закладів із цілодобовим перебуванням створює ризик політичного маніпулювання - коли будь-яка критика щодо неефективності або непридатності спеціальних шкіл буде трактуватись як «спротив допомозі військовим».

Загальні висновки

Реалізація Закону № [4250-IX від 25.02.2025р.](#):

Українська
мережа
за права
дитини

Громадська спілка
"Українська мережа за права дитини"
04080, Київ, вул. Кирилівська, буд. 82, офіс 256

ucrn.office@gmail.com
childrights.org.ua

- змінює профіль діяльності спеціальних шкіл без належної оцінки наслідків для дітей та дорослих;
- створює **системні ризики для безпеки дітей з ООП та дотримання стандартів сейфгардингу** в освітньому середовищі;
- не гарантує якісної реабілітації військовослужбовців, суперечить найкращим міжнародним практикам підтримки ветеранів і може перешкоджати створенню системних рішень щодо реабілітації ветеранів на місцях ;
- може перешкоджати реалізації реформ, передбачених зобов'язаннями України в процесі євроінтеграції.

Закликаємо переглянути положення Закону [№ 4250-IX від 25.02.2025р](#) з урахуванням принципу найкращих інтересів дитини, права військовослужбовців на належну реабілітацію, міжнародних зобов'язань України та стандартів сейфгардингу. Вважаємо за необхідне ініціювати публічне фахове обговорення за участю громадянського суспільства, освітян, організацій, що працюють із ветеранами, дітей та осіб з інвалідністю.

Голова Правління ГС "Українська мережа за права дитини"

Дар'я Касьянова

Звернення підтримали:

Організації-члени Громадської Спілки «Українська мережа за права дитини:

1. ГО "Ліга соціальних працівників України"

2. БО "Надія і житло для дітей"

**НАДІЯ І ЖИТЛО
ДЛЯ ДІТЕЙ** ♥

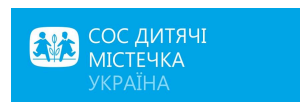

Українська
мережа
за права
дитини

Громадська спілка
"Українська мережа за права дитини"
04080, Київ, вул. Кирилівська, буд. 82, офіс 256

ucrn.office@gmail.com
childrights.org.ua

3. МБО "БФ "СОС Дитячі містечка" Україна"

4. МБО "Партнерство "Кожній дитині"

5. ВБО "Український фонд "Благополуччя дітей"

6. МБФ "Українська фундація громадського здоров'я", Представництво HealthRight International (Право на здоров'я) в Україні

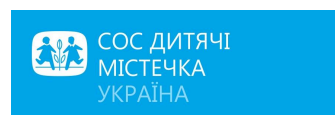
7. МГО "Міжнародний центр розвитку і лідерства"

8. ГО "Соціальна синергія"

9. "БО ""Київське обласне відділення ""Благодійний фонд ""СОС Дитяче містечко""

10. ВГО "Магнолія"

11. БО "Фонд Ріната Ахметова"

12. БО "Українська освітня платформа"

Українська
мережа
за права
дитини

Громадська спілка
"Українська мережа за права дитини"
04080, Київ, вул. Кирилівська, буд. 82, офіс 256
ucrn.office@gmail.com
childrights.org.ua

13. ГО "Професійна ліга соціальних працівників
Сумщини"

14. БО "Благодійний фонд "Волонтери:
Дорослі-дітям"

15. ГО "РК на Прикарпатті"

16. ГО "Маріупольська спілка молоді"

17. ГО "Еммаус"

18. ГО "Відповідальні громадяни"

19. ГО "ВГЦ"Волонтер"

20. ГО "Дніпровська ліга соціальних працівників"

21. Харківський обласний благодійний фонд
"Соціальна служба допомоги"

Українська
мережа
за права
дитини

Громадська спілка
"Українська мережа за права дитини"
04080, Київ, вул. Кирилівська, буд. 82, офіс 256
ucrn.office@gmail.com
childrights.org.ua

22. Благодійна організація "Благодійний фонд
"ЛЮМОС УКРАЇНА"

23. ГО "Ресурсний центр недержавних організацій"

24. ГО "ВО "Клас"

25. Відокремлений підрозділ іноземної неурядової
організації ""Представництво Сейв за Чілдрен
Інтернешнл в Україні""

26. БФ "Маніфест миру"

27. Центр гідності дитини при Українському
католицькому університеті

28. Благодійна організація «Благодійний фонд
«Рідні»

29. Громадська організація "М.АРТ.ІН-клуб"

30. МГО «Соціальні ініціативи з охорони праці та
здоров'я»

Українська
мережа
за права
дитини

Громадська спілка
"Українська мережа за права дитини"
04080, Київ, вул. Кирилівська, буд. 82, офіс 256
ucrn.office@gmail.com
childrights.org.ua

31. Благодійна організація «Благодійний фонд
«КІДЗ ОФ ЮКРЕЙН»

32. Благодійний Фонд "Помагаєм"

33. Громадська організація "Ген Юкрейніан Кемп"

34. Благодійний фонд "Благомай"

35. Благодійний фонд "Сейв Юкрейн"

36. Громадська організація "Ми є поруч"

А також:

37. Disability Rights International Ukraine (ГО 'Права
людей з інвалідністю в Україні')

38. БО "Благодійний фонд "Голоси дітей"

39. ГО "Українські правозахисні ініціативи"

Українська
мережа
за права
дитини

Громадська спілка
"Українська мережа за права дитини"
04080, Київ, вул. Кирилівська, буд. 82, офіс 256

ucrn.office@gmail.com
childrights.org.ua

40. ГО "ГО Бачити серцем"

бачити
серцем

41. Харківська обласна фундація "Громадська
Альтернатива"

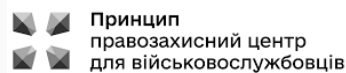
42. ГО людей з інвалідністю Fight For Right

FIGHT
FOR RIGHT

43. МГО "Дитина з майбутнім" | INGO "Child with Future"

44. ГО "Принцип" - правозахисний центр для
військовослужбовців

45. ГО "Всеукраїнське об'єднання "Право на сім'ю"

46. БО "БФ "Фундація 03:00"

Українська
мережа
за права
дитини

Громадська спілка
"Українська мережа за права дитини"
04080, Київ, вул. Кирилівська, буд. 82, офіс 256
ucrn.office@gmail.com
childrights.org.ua

47. БУ НРЦ "Джерело"

48. Громадська спілка "Мережа батьківських організацій".

49. Громадська спілка "Ліга Сильних"

50. ГО "Ліга українських правозахисників"

51. ГО «Майстерня Мрії»

52. БФ "Ветеран Хаб ++"

